

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНА РАДА НАН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ**

БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ.

**ІНТЕГРАЦІЯ У МІЖНАРОДНИЙ
БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР**

**Матеріали міжнародної наукової конференції
(Київ, 8–10 жовтня 2024 р.)**

Том 1

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО: ІНТЕГРАЦІЯ У МІЖНАРОДНИЙ БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР	17
Онищенко О. С. Бібліотечна інтеграція: традиції і сучасні проблеми розвитку	22
РОЗДІЛ 1 БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	30
Безпала Г. І. Австрійська національна бібліотека в епоху цифрових технологій	30
Бінківська К. Р. Міжнародна підтримка бібліотечної системи України в умовах російської агресії: аналіз діяльності міжнародних організацій	34
Бойчук Н. А. Міжнародна діяльність української бібліотечної асоціації в умовах воєнного стану	38
Василенко О. М. Інклюзивний бібліотечний простір: нормативно-методичне забезпечення функціонування	42
Виноградова О. Б. Організаційно-управлінські засади міжнародної діяльності в контексті стратегічного розвитку Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського	46
Вовк В. Ю. Оцифрування фонду мікродокументів як важливий аспект збереження наукової інформації	50
Гончаренко М. О. Конверсія універсального підсобного фонду Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в контексті сучасних інформаційних запитів суспільства	54
Гордієнко А. І. Бібліотечне обслуговування дітей: нові виклики, світова інтеграція	58

Горєва В. В., Кулаковська Т. Л. Сучасні підходи до оцінювання ефективності діяльності національного наукового бібліотечно-інформаційного комплексу.....	64
Грень З. Т. Інформаційний потенціал, особливості оцифрування колекцій діячів української еміграції другої половини ХХ століття.....	68
Григорєвська О. В. Цифрова компетентність інформаційного фахівця у ХХІ столітті.....	71
Дем'янюк В. В. Бізнес-бібліотеки як інформаційно-комунікаційна платформа стратегічного розвитку підприємництва.....	75
Дем'янюк Л. М. Роль бібліотек у досягненні цілей сталого розвитку	78
Добровольська В. В., Литвин С. Х. Особливості пошуку наукової інформації для підготовки дисертаційного дослідження	82
Заріфі З. Н. Міжнародна підтримка бібліотек України під час воєнного стану: досвід Німеччини, Австрії, Швейцарії.....	86
Збанацька А. О. Сучасні підходи до визначення понять «консалтинг», «консультування», «консультація», «консультант». 89	
Збанацька О. М. Інформаційно-пошуковий тезаурус Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого: історія, традиції, інновації.....	95
Зубко Н. Н., Прокопенко Н. П. Фейсбук як важливий канал комунікації Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника	100
Іваненко С. В. Сучасні форми популяризації бібліотечних фондів в умовах соціальних потрясінь (з досвіду роботи науково-технічної бібліотеки Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона Національної академії наук України).....	103
Касьян В. В. Вимоги інформаційного суспільства до вищої освіти	107
Клименко О. З. Вплив війни на тематику контенту фахового періодичного видання	110
Кравець Л. О. Українські бібліотеки у сучасному інформаційно-комунікаційному ландшафті	113
Кунанець Н. Е., Липак Г. І. Використання методів штучного інтелекту для збереження культурного надбання	117
Лісова І. В. Підтримка бібліотеками біженців від війни: зарубіжний досвід.....	120

INFORMATION VALUE AND FEATURES OF DIGITIZING COLLECTIONS OF UKRAINIAN EMIGRANTS OF THE SECOND HALF OF THE XX CENTURY

The article highlights the activities of the Vasyl Stefanyk National Scientific library of Ukraine in Lviv aimed at providing users with access to the historical and cultural funds of the Library, in particular, library collections of representatives of the Ukrainian emigration of the second half of the twentieth century through the creation of electronic resources.

Keywords: Ukrainian emigration, library collection, electronic resource, digital collection, Vasyl Stefanyk National Scientific library of Ukraine in Lviv.

УДК 37.091.321:001.102]”20”

Григоревська Олена Вікторівна,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2099-0000>,

докторка наук із соціальних комунікацій, старша наукова співробітниця,
професорка,

кафедра інформаційних комунікацій,

факультет української філології, культури та мистецтва,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,

Київ, Україна

e-mail: o.hryhorevska@kubg.edu.ua

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ФАХІВЦЯ У ХХІ СТОЛІТТІ

Розглянуто основні підходи до формування та оцінювання цифрової грамотності здобувачів освіти у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, розвитку цифрових компетентностей фахівців-практиків. Представлено український та зарубіжний досвід оцінювання навичок цифрової грамотності.

Ключові слова: інформаційна освіта, цифрова грамотність, цифрова культура, цифрова компетентність.

Цифровізація суспільно-економічних відносин, розширення меж і сервісів інформаційного бізнесу, розробка моделей стимулювання прийняття цифрових технологій та оцінювання державного впливу на формування цифрової грамотності різних верств населення – усі ці явища знаходяться під посиленою увагою науковців. В межах даного дослідження ми зосереджуємося

на сучасних підходах до формування та оцінювання цифрової грамотності у різних сферах діяльності, зокрема в освіті та бізнесі, які варто застосувати до розвитку цифрової компетентності інформаційних фахівців. В основу аналізу покладено матеріали та публікації останніх п'яти років, зокрема статті зарубіжних дослідників С. Десмаріані (Susi Desmaryani), А. Солах (Ahmad Soleh), І. Вьярта (Iqra Wiarta) (2024) та Ф. Лафіфа (Fitria Lafifa), Д. Росана (Dodan Rosana) (2024), публікації Н. Морзе (2019), І. Воротникової (2019), проєкт опису цифрової компетентності педагогічного працівника (2019), опис рамки цифрової компетентності для громадян України (2021).

На нашу думку, постає питання щодо визначення рамок цифрової компетентності (далі ЦК) інформаційного фахівця. Воно виникає як у дослідницькій, так у практичній площині, зокрема під час вироблення проєкту професійного стандарту «Бібліотекар» (відповідні роботи розпочалися у 2024 р. під проводом Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти). Базовими документами, які варто врахувати при виробленні таких рамок, можуть стати напрацювання експертів під керівництвом Міністерства цифрової трансформації України (Опис рамки цифрової компетентності для громадян України, 2021) та вироблений науковою командою під керівництвом Н. Морзе проєкт опису ЦК педагогічного працівника (2019).

Як зазначають розробники рамки ЦК для громадян України, їхні напрацювання можна використовувати, окрім іншого, для внесення доповнень та змін у професійні стандарти і посадові вимоги; створення програм навчання, тренінгів, освітніх ресурсів, спрямованих на підвищення рівня володіння ЦК; створення професійних, більш деталізованих, рамок ЦК основних професійних груп різних галузей економіки, сільського господарства, державних службовців, освітян, медичних працівників, підприємців тощо.

Опис ЦК педагогічного працівника містить п'ять напрямків, в межах яких фахівці здобувають та розвивають власні навички, знання та вміння: вчитель у цифровому суспільстві; професійний розвиток; використання та аналіз цифрових ресурсів; навчання та оцінювання учнів; розвиток цифрових компетентностей учнів. Для фахівців інформаційної сфери можлива екстраполяція чотирьох із вищенаведених напрямків. Зокрема, з урахуванням того факту, що опис ЦК має бути орієнтований на застосування як на всіх рівнях

підготовки майбутніх фахівців, так і в системі підвищення кваліфікації, можна запропонувати такі напрямки: інформаційний фахівець в цифровому суспільстві; освіта та професійний розвиток; формування, використання та аналіз цифрових ресурсів; розвиток цифрових компетентностей користувачів бібліотек, архівів, інформаційних центрів.

Важливим складником визначення рівня ЦК є його оцінювання. Освіта і професійний розвиток мають передбачати коректне і стандартизоване оцінювання рівня ЦК, виявлення прогалин та побудову індивідуальної програми розвитку компетентності. У дослідженні Ф. Лафіфи та Д. Росани (2024), присвяченому інноваціям в оцінюванні навичок цифрової грамотності студентів під час дослідного навчання, запропоновано використання закритих тестів з варіантами відповідей з використанням моделі Раша. Такий тестовий інструмент розроблений на основі п'яти аспектів навичок цифрової грамотності: інформація; спілкування; створення контенту; безпека та вирішення проблем.

В Україні ми маємо можливість послуговатися загальнодоступним ресурсом для оцінювання цифрових навичок інформаційних фахівців шляхом тестування на національній онлайн-платформі «Дія. Цифрова освіта» – «Цифрограм для бібліотекарів» та «Цифрограм 2.0 для громадян». Здобувачі вищої освіти за освітньою програмою «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка вже кілька років поспіль проходять оцінювальне тестування за допомогою цифрограма. Переважна більшість студентів має високий – С1 та С2 результат. Оцінювання стосується таких сфер ЦК як: основи комп'ютерної грамотності; інформаційна грамотність, уміння працювати з даними; створення цифрового контенту; комунікація і взаємодія у цифровому суспільстві; безпека у цифровому середовищі; розв'язання проблем у цифровому середовищі та навчання впродовж життя.

У публікації індонезійських дослідників С. Десмаріані, А. Солех, І. Вьярта (2024) зазначається, що застосування технологій і підвищення цифрової грамотності є важливими стратегіями адаптації та виживання; державна підтримка розвитку ЦК у сфері малого та середнього бізнесу позитивно впливає на цифрову грамотність лише в частині надання засобів та інфраструктури, розширення мереж та ліцензування; потребує створення оптимальних

програм цифрового навчання для подолання незручностей і незахищеності. Дослідниками також відзначається, що ефективність отримання цифрових навичок пов'язана з особистими мотиваційними факторами.

Отже, вироблення рамок ЦК інформаційного фахівця має врахувати багаторівневність та багатоаспектність оцінювання знань, умінь та навичок, якими володіє професіонал для використання цифрових технологій з метою комунікації, власного розвитку, творчості, професійної діяльності або здобуття освіти, активної участі у громадському житті.

UDC 37.091.321:001.102]"20"

Olena Hryhorevska,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2099-0000>,

Doctor of Science in Social Communications, Senior Research Associate,
Professor,

Department of Information Communications,
Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Arts,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
Kyiv, Ukraine

e-mail: o.hryhorevska@kubg.edu.ua

THE DIGITAL COMPETENCE OF INFORMATION SPECIALISTS IN THE XXI CENTURY

The main approaches to the formation and assessment of digital literacy of students in the field of information, library and archival affairs, development of digital competencies of practitioners are considered. Ukrainian and foreign experience in assessing digital literacy skills is presented.

Keywords: information education, digital literacy, digital culture, digital competence.

УДК 026/027:021.1]:004.77:338.012

Дем'янюк Владислав Валерійович,

ORCID <https://orcid.org/0009-0000-2800-4802>,

студент,

Навчально-науковий Інститут міжнародних відносин,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, Україна

e-mail: mb22.demianiuk@clouds.iir.edu.ua